

Wychowanie do wartości przez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych (bibliografia w wyborze)

KSIAŻKI

1. Drużyna Pani Miłki czyli O szacunku, odwadze i innych wartościach / Grzegorz Kasdepke ;
il. Marcin Piwowarski. - Warszawa : Wydawnictwo "Nasza Księgarnia", 2015.

Sygnatura: 112140 BL, 115006

W przedszkolu jak zwykle zamieszanie. Dzieciaki świetnie się bawią, tylko pani Miłka się martwi, czy zdąży przed porodem porozmawiać z przedszkolakami o uczciwości, szacunku, odwadze, współczuciu... Rodzicom bardzo na tym zależy. Pani dyrektor także. Ubiegłoroczne zajęcia o uczuciach okazały się wielkim sukcesem. Na szczęście pani Miłka wpada na genialny pomysł - stworzenie drużyny piłkarskiej! Zawody sportowe to przecież doskonały pretekst do poznania świata wartości. Szybko jednak okazuje się, że nie będzie to takie proste - wszyscy chcą grać w ataku, nikt na obronie, a o staniu na bramce nawet nie ma co mówić... [lubimyczytac.pl]

2. Dziecko w świecie wartości. Cz. 1, Aksjologiczne barwy dziecięcego świata / Kazimierz Denek [et al.] ; pod red. Bronisławy Dymary. - Wyd. 2. - Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2010.

Sygnatura: 105200/Cz.1

Książka ujmuje problematykę wartości w szerokim zakresie. Ukazuje ich znaczenie dla edukacji, wydobywa istotne cechy samego pojęcia "wartości", przedstawia "typy omówień" funkcjonujące w literaturze i mowie potocznej, systematyzuje klasy wartości i przybliża, na podstawie wnikliwie opracowanych wyników badań, aksjologiczne barwy dziecięcego świata. To właśnie może stanowić o jej sile oddziaływania i użyteczności w wychowywaniu zarówno w szkole, jak i rodzinie. Końcowa część książki prezentuje sposoby wprowadzania dziecka w świat wartości rodzinnego domu, w którym stanowią one "nieodzowną busolę życia". Część pierwsza jest syntetycznym ujęciem dotyczącym sposobów definiowania pojęcia "wartości" i poszukiwania jego istotnych cech z punktu widzenia różnych dyscyplin naukowych. Akcentuje znaczenie rozpoznawania i wyjaśniania wartości za pomocą odpowiednio dobranych technik i narzędzi. Część druga akcentuje nieobecne jak dotąd w pedagogicznej aksjologii widzenie świata wartości przez dziecko. Część trzecia prezentuje cechy rodziny jako pierwotnego środowiska życia, w którym dziecko przyswaja pewne wartości, zaś wybory, których musi dokonywać dziecko, mogą być tylko wówczas korzystne, jeżeli będą prowadziły do samoakceptacji i więzi z podstawowymi wartościami: miłością, życzliwością i zrozumieniem.

3. Dziecko w świecie wartości. Cz. 2, Poszukiwanie ładu umysłu i serca / Bronisława Dymara [et al.]. - Wyd. 2. - Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2010.

Sygnatura: 105201/Cz.2

Książka jest drugą, obszerną częścią opracowania. Tom ten składa się z pięciu części prezentujących bogactwo spojrzeń na problematykę wartości i wartościową edukację. Poszukiwanie ładu umysłu i serca jako drogi do wartości nad wartościami, którą jest szczęście stanowi główny wątek całej książki, a zarazem podstawę dociekań w rozdziale pierwszym.

Szczególne miejsce w książce zajmuje prezentacja tzw. "pedagogiki serca". Pozycja ta dowodzi, że pedagogika serca, oparta na miłości generuje wiele innych wartości takich jak: życzliwość, współdziałanie, tolerancja, prawdomówność. Część druga prezentuje istotę pedagogiki serca, określa jej program oraz relacje między dziećmi a dorosłymi, akcentuje, że analfabetyzm emocjonalny dorosłych stanowi wielkie zagrożenie dla wychowania dziecka w szacunku do wartości, zawiera także opisy działań wychowawczych nawiązujących do konkretnych sytuacji. Część trzecia odwołania głębszy wymiar edukacji i znaczenie humanistycznego kształcenia, ukazuje proces przewyższania instrumentalnego podejścia do przyrody i nauki o Ziemi na rzecz kształtowania całościowego obrazu świata. Część czwarta uzasadnia potrzebę humanizacji społeczeństwa informacyjnego, mówi o potrzebie odbudowy przystani, jaka jest rodzina, uzależnieniu od gazety, radia, telewizji i komputera. Część piąta kontynuuje tę tematykę w aspekcie informacyjnym i edukacyjnym.

4. Miłość - zagubiona wartość współczesnej pedagogiki / Waldemar Furmanek. - Rzeszów : Wydawnictwo Oświatowe Fosze, 2011.

Sygnatura: 104758, 112379

Potrzeba szerokich badań i refleksji nad problematyką miłości wynika z założenia, iż misją działalności pedagogicznej jest wielorakie wspomaganie rozwoju człowieczeństwa w człowieku. Miłość jest zjawiskiem towarzyszącym człowiekowi od poczęcia do śmierci, dlatego owo wspomaganie powinno dotyczyć także wzrastania w miłości. Książka ta jest pierwszym tomem cyklu prac poświęconych niezbadanej wciąż tajemnicy miłości człowieka. Wychowanie jest dziełem miłości; dlatego powinno być przede wszystkim oparte na podwalinach prawdy i miłości (Marcelina Darowska). Treść książki stanowi swoistą podbudowę teoretyczną prezentowanych w kolejnych monografiach problemów. Na cały cykl prac z zakresu pedagogicznej problematyki miłości - obok tej monografii - składają się następujące książki: Rozwój rozumienia miłości; Meandry miłości; Deficyt miłości. Prof. zw. dr hab. Waldemar Furmanek jest autorem licznych opracowań dotyczących wartości w pedagogice. W wydanych pod jego redakcją pracach zbiorowych jest także tom Miłość jako wartość we współczesnej pedagogice (Rzeszów 2009), do którego nawiązuje treść prezentowanej książki.

5. Moc wychowawcza przypadkowych zdarzeń w świetle introcepcji wartości / Krystyna Chałas. - Kielce : "Jedność", 2011.

Sygnatura: 110271

Każdy z nas żyje w przestrzeni sytuacji celowych, zaplanowanych, przemyślanych czasem w najdrobniejszych szczegółach oraz tych przypadkowych, zaskakujących nas, które zesał los. Sytuacje tworzone celowo jako sytuacje wychowawcze znalazły swoje miejsce w szerokiej literaturze, natomiast sytuacjom niezamierzonym, sytuacjom przez uczestnictwo, sytuacjom życiowym w literaturze pedagogicznej nie poświęcono dotychczas należytej uwagi, choć przecież są również znaczące wychowawczo. Mają charakter efemeryczny, ale efekty są stałe, a niektóre przetrwały wieki: przypadkowe sytuacje stały się przecież źródłem odkryć światowych. Brak znaczącego miejsca dla tego typu sytuacji w literaturze pedagogicznej oraz ich aksjologiczne znaczenie w życiu człowieka uzasadnia podjęcie tych zagadnień. Główny problem badawczy prezentowanej publikacji zawiera się w pytaniu: W czym wyraża się moc wychowawcza przypadkowych zdarzeń w świetle introcepcji wartości?

6. O roli przykładu, wzoru, autorytetu i mistrza w wychowaniu osobowym / Katarzyna Olbrycht. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2007.

Sygnatura: 104802

Autorka dzieli się [...] z czytelnikiem własnym rozumieniem treści pojęcia przykład, wzór, autorytet, mistrz, [...] w szczegółowy sposób ukazuje, czym jest wychowanie osobowe [...] i jaką w nim rolę pełnią przykłady, wzory i autorytety oraz co znaczy być mistrzem. [...] Akcent położony na standardy moralne stanowi tu wyraźną odpowiedź Autorki na pytanie o przyczyny współczesnego kryzysu autorytetów i coraz bardziej dotkliwego w nauce i wychowaniu braku mistrzów.

7. Rodzice, nauczyciele, media : kto ponosi odpowiedzialność za wychowanie i edukację dzieci? / red. nauk. Aneta Jegier. - Warszawa : Difin, 2013.

Sygnatura: 106724

Zaletą książki jest przejrzystość, przystępność i spójność, co nie jest łatwe w książkach pisanych pod redakcją. Niewątpliwym atutem są liczne opisy z praktyki Autorów, raporty z badań, przykłady bajek, utworów literackich, opisy zabaw, wskazówki dla rodziców i nauczycieli. Dzięki temu Autorzy swobodnie przechodzą od założeń teoretycznych i definicji do rozwiązań praktycznych, które wychowawcy i rodzice mogą wykorzystać w codziennej pracy z dziećmi. To wszystko czyni książkę ciekawą publikacją, która z pewnością znajdzie swoich odbiorców wśród osób zajmujących się wychowaniem i kształceniem małego dziecka.

8. Sztuka bycia człowiekiem : wychowanie a poszukiwanie wartości i sensów życia : artykuły, eseje, wspomnienia, notatki, szkice / red. Bronisława Dymara, Bogusława Cholewa-Gałuszka, Ewa Kochanowska. - Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2011.

Sygnatura: 105117

Książka jest dziełem wieńczącym serię książek Nauczyciele - Nauczycielom, poświęconą propagowaniu idei pedagogiki współbycia, nakierowanej na twórczy, podmiotowy rozwój dziecka, potrafiącego nie tylko zgodnie koegzystować w świecie, ale także kreatywnie ów świat wspólnie z innymi przekształcać. Stanowi syntezę głównych wątków serii, koncentrujących się na dziecku jako człowieku, którym staje się ono od pierwszych chwil życia. Nie ma ważniejszego celu edukacyjnego ponad ten, jakim jest rozwijanie osoby. Wpisuje się w nurt książek otwartych (still writing book), co jest zabiegiem celowym i jak się wydaje, jedynym słusznym w przypadku dzieł dotyczących podstaw ludzkiej egzystencji. Trudno bowiem o człowieka i poszukiwanie człowieczeństwa pisać w sposób jednoznaczny i zamknięty [...] Należy podkreślić, że zarówno pierwsza, jak i druga część książki tworzą spójną całość, której udało się nadać spiralną strukturę. To kolejne nowatorstwo [...] wokół osi spirali, którą tworzą człowiek i dobro, udało się stworzyć spiralę zagadnień wzajemnie się przenikających i stanowiących "spiralne rusztowanie", po którym wspina się nauczyciel, kształtując człowieka w człowieku. To całościowe i strukturalne podejście do tematu powoduje, że książkę (pomimo, że jest zbiorem wypowiedzi wielu autorów) można traktować jako dzieło autorskie, w którym twórcy (tutaj współautorki), trafnie łącząc i komentując (na przykład we wprowadzeniach) przytaczane teksty, konsekwentnie udzielają odpowiedzi na główne pytanie: Jak ukształtować dziecko i ocalić człowieka w człowieku? [...] mamy do czynienia z żywą, inspirującą, aktywizującą odbiorcę książką, zmuszającą go niejako do samookreślenia i autorefleksji. [recenzji dr Aliny Górniok-Naglik]

9. Uczeń w świecie wartości / Małgorzata Karwatowska. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2010.

Sygnatura: 101805

Zamieszczone w tym tomie teksty składają się z trzech części: 1) z rozważań teoretycznych dotyczących konkretnych nazw wartości, 2) ich rozumienia w języku młodzieży, 3) propozycji rozwiązań praktycznych (przykłady ćwiczeń, scenariusze lekcji, zastosowania określonej metody i inne), których zadaniem jest pomoc nauczycielowi w rozmowie z uczniem na temat wybranych wartości. Teksty zostały pomyślane w ten właśnie sposób, aby mogli z nich skorzystać przede wszystkim nauczyciele na wszystkich szczeblach edukacyjnych, a także studenci oraz ci, którym bliska jest problematyka aksjologiczna.

10. Wychowanie wobec wyzwań współczesności / pod red. Janusza Kirenko, Danuty Wosik-Kawali, Teresy Zubrzyckiej-Maciąg. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2011.

Sygnatura: 105187

Monografia stanowi ciekawy i wartościowy wkład do dyskursu nad współczesnymi zagadnieniami teorii i praktyki wychowania. Teraźniejszość w edukacji i w innych sferach życia społecznego stanowi przebogaty poznawczo obszar badawczy, z którego autorzy poszczególnych rozdziałów sporządzili nośne i trafne sprawozdania. Wartością nie do przecenienia jest zaprezentowana w pracach różnorodność wynikająca z odmiennych perspektyw ujmowania dynamiki współczesnego wychowania oraz przenikanie zagadnień postrzeganych jako szanse i zagrożenia procesu wychowania. Nośność podejmowanej problematyki kieruje monografię do rąk szerokiego grona odbiorców. Może być ona wykorzystywana w kształceniu studentów kierunków pedagogicznych, socjologicznych i innych humanistycznych, wewnątrz których penetrowane są zagadnienia wychowania. Studium powinno dotrzeć także do praktyków zarządzających edukacją, na różnorodnych szczeblach kształcenia.

ARTYKUŁY

1. "A to Polska właśnie" [scenariusze lekcji dla szkoły podstawowej]/ Jolanta Sasin. // Wychowawca. - 2017, nr 4, s. 27 - 35.

2. Biała i czerwona wstęga / Justyna Niedbała // Bliżej przedszkola. - 2015, nr 4 , s. 42 - 45.

3. "Biel i czerwień", czyli o kształtowaniu postaw patriotycznych w edukacji wczesnoszkolnej (na przykładzie wybranych pakietów edukacyjnych) / Maria Sobieszczyk. // Nowa Szkoła. - 2014, nr 4, s. 39 - 44.

4. Czy jesteś dużym, czy małym przedszkolakiem - bądź dumny z tego, że jesteś Polakiem! // Bliżej przedszkola. - 2015, nr 10 , s. 31 - 35.

5. Dlaczego wartości / Tomasz Garstka. // Głos Nauczycielski. - 2015. - nr 1/2, s. 20.

6. Edukacja patriotyczna/ Anna Klimowicz // Dyrektor Szkoły. - 2017, nr 11, s. 46 - 51.

7. Edukacja patriotyczno-historyczna / Anna Klimowicz // Dyrektor Szkoły. - 2016, nr 4, s. 60 - 63.

8. Jak uczyć o wartościach / Jacek Królikowski // Dyrektor Szkoły. - 2018, nr 6, s. 23 - 27.
9. Jestem Polakiem! / Joanna Kozubek. // Wychowanie w Przedszkolu. - 2017, nr 6, s. 12 - 19.
10. Konteksty patriotyczno-historyczne w edukacji / Natalia Maria Ruman. // Wychowawca. - 2013, nr 11, s. 5 - 7.
11. Kto ty jesteś? Krótka refleksja o problemach kształcenia postaw patriotycznych i obywatelskich we współczesnej szkole / Magdalena Ochwat // Guliwer. - 2018, nr 3, s. 43 - 52; bibliogr.
12. "Między tradycją a nowoczesnością". Kształcenie patriotyczne i obywatelskie w nowym wymiarze / Izabela Breguła. // Życie Szkoły. - 2019, nr 7, s. 16 - 20.
13. O potrzebie patriotycznego wychowania / Waldemar Janiga. // Życie i Myśl. - 2010, nr 26, s. 40 - 49.
14. O potrzebie wychowania do wartości / Martyna Strembska - Koziół. // Wychowawca. - 2015, nr 12, s. 8 - 10.
15. Patriotci czy postpatrioci? / Tomasz Kozłowski // Dyrektor Szkoły. - 2018, nr 4, s. 72 - 74.
16. Patriotyzm jutra jako inicjatywa edukacyjna / Bogdan Urbanek. // Nowa Szkoła. - 2017, nr 8, s. 8 - 14.
17. Patriotyzm w czasach pokoju / Jacek Królikowski // Dyrektor Szkoły. - 2018, nr 11, s. 50 - 54.
18. Patriotyzm w czasach wolności - w stronę konstytucyjności, obywatelskości i etyczności / Anna Wiłkomirska // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2018, nr 4, s. 31 - 43, bibliogr.
19. Patriotyzm w podstawie programowej / Monika Sewastianowicz // Dyrektor Szkoły. - 2018, nr 4, s. 14 - 18.
20. Patriotyzm w szkole i przez szkołę / Grzegorz Gołaszewski. // W: Twórczość w szkole. Rzeczywiste i możliwe aspekty zagadnienia / Pod red. Barbary Myrdzik, Małgorzaty Karwatowskiej.- Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2011. - S. 225 - 238
Sygnatura: 106 557
21. Patriotyzm, lokalność, aktywizacja społeczna. Edukacja wobec procesu kształtowania ludzkiej tożsamości / Piotr Mosiek. // Wychowanie Na Co Dzień. - 2016, nr 5/6, s. 16 - 20.
22. Personalistyczne przesłanki edukacji aksjologicznej, czyli jak i po co nauczać o wartościach / Monika Deja. // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 2018, nr 7, s. 3 - 15.
23. Płynie Wisła, płynie / Barbara Danecka, Michał Danecki // Bliżej przedszkola. - 2013, nr 4, s. 40 - 42.

24. Po co i jak uczyć patriotyzmu? / Artur Belowski. // Nauczyciel i Szkoła. - 2017, nr 4, s. 105 - 127.
25. Polska naszą ojczyzną, każdy przedszkolak o tym wie! // Bliżej przedszkola. - 2015, nr 10, s. 46 - 52.
26. Przekaz wartości patriotycznych w edukacji - powinność wychowawcza według myśli pedagogicznej papieża Jana Pawła II / Natalia M Ruman. // Wychowanie na co dzień. - 2012, nr 6, s. 20 - 27.
27. Rzecz o wychowaniu patriotycznym - przykłady dobrej praktyki / Antonina Telicka - Bonecka // Meritum. - 2016, nr 3, s. 86 - 91.
28. Spójność działań z wartościami / Katarzyna Szczepkowska, Elżbieta Tołwińska-Królikowska // Dyrektor Szkoły. - 2017, nr 2, s. 76 - 79.
29. Symbole narodowe // Bliżej przedszkola. - 2017, nr 10, s. 55 - 60.
30. Szkolne obchody stulecia niepodległości / Jacek Królikowski // Dyrektor Szkoły. - 2018, nr 4, s. 76 - 80.
31. Szkoła do naprawy. Wartości jako wymiary codziennego uczenia się / Józefa Bałachowicz. // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 2019, nr 8, s. 3 - 16.
32. Szkoła miejscem promowania wartości/ Anna Klimowicz // Dyrektor Szkoły. - 2017, nr 2, s. 72 - 75.
33. Ślady polskości w różnych krajach szkołą praktycznego patriotyzmu / Grzegorz Kiedrowicz. // Nowa Szkoła. - 2014, nr 9, s. 13 - 21.
34. Tolerancja i patriotyzm w edukacyjnym procesie kształtowania społeczeństwa obywatelskiego / Jerzy Nikitorowicz. // Pedagogika Społeczna. - 2019, nr 3, s. 177 - 200.
35. W kraju Orła Białego // Bliżej przedszkola. - 2017, nr 10, s. 50 - 54.
36. Wartości a program wychowawczy / Katarzyna Szczepkowska, Elżbieta Tołwińska-Królikowska // Dyrektor Szkoły. - 2017, nr 2, s. 80 - 83.
37. Współczesny patriotyzm / Magdalena Goetz. // Głos Pedagogiczny. - 2017, nr 11, s. 20 - 24
38. Współczesny patriotyzm / Magdalena Goetz. // Głos Pedagogiczny. - 2017, nr 11, s. 26 - 35
39. Wszyscy są piękni: jak chronić dzieci i młodzież przed szkodliwym wpływem wyśrubowanych kanonów piękna? / Magdalena Goetz. // Głos Nauczycielski. - 2015. - nr 48, s. 12.

40. Wychowanie patriotyczne w szkole /Aneta Paszkiewicz. // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 2016, nr 4, s. 17 - 22.

41. Wychowanie patriotyczne w rodzinie / Urszula Tokarska. // Wychowawca. - 2016, nr 11, s. 18 - 20.

Opracowanie:

Iwona Bukowska

CDN PBP w Pile

Dział Informacyjno-Bibliograficzny i Czytelnia

(marzec 2020)